

TARYBOS REKOMENDACIJA

2013 m. liepos 9 d.

dėl 2013 m. Švedijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2012–2016 m. Švedijos konvergencijos programos

(2013/C 217/21)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 9 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo ⁽²⁾, ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2010 m. kovo 26 d. Europos Vadovų Taryba pritarė Komisijos pasiūlymui įgyvendinti naują darbo vietų kūrimo ir augimo strategiją „Europa 2020“, grindžiamą geresniu ekonominės politikos koordinavimu, ir daugiausia dėmesio skirti toms svarbioms sritims, kuriose reikia imtis veiksmų, kad būtų stiprinamas Europos tvaraus augimo ir konkurencingumo potencialas;
- (2) 2010 m. liepos 13 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl valstybių narių ir Sąjungos bendrųjų ekonominės politikos gairių (2010–2014 m.), o 2010 m. spalio 21 d. – Sprendimą dėl valstybių narių užimtumo politikos gairių ⁽³⁾, kurios kartu sudaro integruotas gaires. Į šias integruotas gaires valstybių narių paprašyta atsižvelgti formuojant nacionalinę ekonominę ir užimtumo politiką;

- (3) 2012 m. birželio 29 d. valstybių narių valstybių ar vyriausybių vadovai nusprendė priimti Susitarimą dėl ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo, kuriuo nustatė nuoseklią nacionalinių, ES ir euro zonos veiksmų, naudojant visus galimus svertus, priemones ir politikos strategijas, sistemą. Jie nutarė, kokių veiksmų reikėtų imtis valstybių narių lygmeniu, visų pirma išreikšdami tvirtą išipareigojimą siekti strategijos „Europa 2020“ tikslų ir įgyvendinti konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas;

- (4) 2012 m. liepos 10 d. Taryba priėmė rekomendaciją ⁽⁴⁾ dėl Švedijos 2012 m. nacionalinės reformų programos ir pateikė nuomonę dėl 2012–2015 m. Švedijos konvergencijos programos;

- (5) 2012 m. lapkričio 28 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2013 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Be to, 2012 m. lapkričio 28 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 priėmė Įspėjimo mechanizmo ataskaitą, kurioje nurodė, kad Švedija yra viena iš valstybių narių, dėl kurios reikės parengti nuodugnią apžvalgą;

- (6) Europos Parlamentas aktyviai dalyvavo Europos semestre pagal Reglamentą (EB) Nr. 1466/97 ir 2013 m. vasario 7 d. priėmė Rezoliuciją dėl užimtumo ir socialinių aspektų 2013 m. metinėje augimo apžvalgoje ir Rezoliuciją dėl indėlio į 2013 m. metinę augimo apžvalgą;

- (7) 2013 m. kovo 14 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino prioritetus, kuriais turi būti užtikrintas finansinis stabilumas, fiskalinis konsolidavimas ir ekonomikos augimo skatinimo veiksmi. Ji pabrėžė, kad reikia vykdyti diferencijuotą, ekonomikos augimą skatinantį fiskalinį konsolidavimą, atkurti įprastas skolinimo ekonomikai sąlygas, skatinti ekonomikos augimą ir konkurencingumą, spręsti nedarbo problemą, šalinti socialines krizės pasekmes ir modernizuoti viešąjį administravimą;

- (8) 2013 m. balandžio 10 d. Komisija pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį paskelbė Švedijos nuodugnios apžvalgos rezultatus. Remdamasi analize, Komisija daro išvadą, kad Švedijoje susidaręs makroekonominis disbalansas, kurį būtina stebėti ir dėl kurio būtina imtis politinių veiksmų. Visų pirma nuolatinį dėmesį reikėtų skirti makroekonominiams pokyčiams, susijusiems su privačiojo sektoriaus išskolinimu ir šio išskolinimo mažinimu, taip pat tolesniu būsto rinkos neveiksmingumu. Nors dėl didelio einamosios sąskaitos pertekliaus nekyla pavojų, kurie būdingi esant dideliame deficitui, Komisija toliau stebės Švedijos einamosios sąskaitos pokyčius;

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

⁽²⁾ OL L 306, 2011 11 23, p. 25.

⁽³⁾ Toliau taikoma 2013 m. pagal 2013 m. balandžio 22 d. Tarybos sprendimą 2013/208/ES dėl valstybių narių užimtumo politikos gairių (OL L 118, 2013 4 30, p. 21).

⁽⁴⁾ OL C 219, 2012 7 24, p. 85.

- (9) 2013 m. balandžio 19 d. Švedija pateikė atnaujintą 2012–2017 m. konvergencijos programą ir 2013 m. nacionalinę reformų programą. Siekiant atsižvelgti į abiejų programų sąsają, jos vertintos vienu metu;
- (10) remdamasi konvergencijos programos vertinimu pagal Reglamentą (EB) Nr. 1466/97, Taryba mano, kad makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos programoje pateiktos biudžeto projekcijos, 2013 m. yra tikėtinas. Vyriausybė numato 1,2 % 2013 m. ir 2,2 % 2014 m. BVP augimą, o Komisija prognozuoja atitinkamai 1,5 % ir 2,5 % augimą. Konvergencijos programoje apibrėžtos biudžeto strategijos tikslas – užtikrinti ilgalaikį viešųjų finansų tvarumą, laikantis Švedijos fiskalinės sistemos taisyklių, įskaitant tikslą per ekonomikos ciklą pasiekti vidutiniškai maždaug 1 % BVP vertės valdžios sektoriaus grynojo skolinimo perteklių. Valdžios sektoriaus balansas nuo nedidelio 0,2 % BVP pertekliaus 2011 m. smuktelėjo iki 0,5 % deficito 2012 m. Konvergencijos programoje patvirtinamas ankstesnis vidutinės trukmės laikotarpio biudžeto tikslas (–1,0 % BVP). Vidutinės trukmės laikotarpio tikslas atitinka Stabilumo ir augimo pakto reikalavimus. Konvergencijos programoje numatoma, kad Komisijos perskaičiuotas struktūrinis valdžios sektoriaus balansas pagerės: 2012–2013 m. nedidelis (maždaug 0,4 %) deficitas 2014 ir vėlesniais metais virs pertekliumi. Todėl programos laikotarpiu vidutinės trukmės laikotarpio tikslas greičiausiai bus pasiektas. Remiantis konvergencijos programoje pateikta informacija, valdžios sektoriaus išlaidų atėmus diskrecines pajamų priemones augimo tempas 2012 ir 2013 m. viršytų pamatinį vidutinės trukmės laikotarpio potencialaus BVP augimo rodiklį, tačiau 2014 m. jo nesiektų. Net atsižvelgiant į tikimybę 2014 m. toliau taikyti ekspansines diskrecines priemones, pavojus nepasiekti biudžeto tikslų yra menkas. Remiantis konvergencijos programa planuojama, kad skolos santykis, nesiekiantis pamatinės 60 % BVP vertės, 2013 m. laikinai padidės iki 42 % BVP, tačiau 2015 m. vėl sumažės ir neviršys 40 % BVP. Komisija prognozuoja, kad 2014 m. skolos santykis sumažės iki 39 % BVP;
- (11) didelis privačiojo sektoriaus išsiskolinimas (2012 m. lygus 235 % BVP) ir toliau kelia susirūpinimą. Namų ūkių išsiskolinimas, daugiau ar mažiau lygus 80 % BVP arba maždaug 170 % disponuojamųjų pajamų, tik neseniai stabilizavosi, bet dėl nuolatinio kreditų augimo ir lėto būsto paskolų išmokėjimo artimiausiu metu greičiausiai nemažės. Dėl galimybės iš mokamų mokesčių atskaityti sumokėtas palūkanas ir dėl mažų periodinių turto mokesčių Švedijos būsto apmokestinimo sistemoje sudaro išsiskolinimui palankus mokestinis iškraipymas, o tai iš dalies lemia didelį išsiskolinimo lygį. Be to, palyginti didelis skirtumas tarp efektyviojo ribinio mokesčių tarifo, taikomo su naujomis investicijomis susijusiam išsiskolinimui ir nuosavam kapitalui, skatina tolesnį įmonių skolos finansavimo augimą. Neseniai Švedija apribojo
- galimybę iš mokesčių atskaityti grupės vidaus išlaidas palūkanoms, tačiau nėra nustačiusi visapusiškos sistemos skolos ir nuosavo kapitalo apmokestinimo iškraipymui ištaisyti. Įmonių skola išlieka didelė (149 % BVP);
- (12) nors pastaruju metu Švedijos būsto rinka buvo stabili, jai tebėra būdinga potenciali nestabilumo rizika. Kalbant apie pasiūlą, Švedijos būsto rinkai būdingas tam tikras neveiksmingumas, dėl kurio gali brangti būstas, o rinka patirti sąstingį (angl. *lock-in effect*). Palyginti tiek su BVP, tiek su gyventojų skaičiumi, Švedijos investicijos į statybas yra perpus mažesnės nei kitų Šiaurės šalių. Dabar dėl ilgai trunkančių savivaldybių lygmens procesų pradėti naują projektą užtrunka kelerius metus. Šių procesų supaprastinimas padidintų būsto pasiūlos lankstumą, paskatintų konkurenciją statybų sektoriuje ir sumažintų statybų sąnaudas. Reikia toliau pertvarkyti nuomos kainų nustatymo sistemą, kad optimalią nuomojamų būstų pasiūlą už atitinkamą kainą nustatytų rinkos jėgos. Ėmus spęsti šiuos būsto rinkos trūkumus greičiausiai būtų lengviau mažinti namų ūkių išsiskolinimą, nes šios problemos yra tarpusavyje susijusios;
- (13) Švedijoje jaunų žmonių, migrantų kilmės asmenų ir žemos kvalifikacijos darbuotojų nedarbas apskritai yra gerokai didesnis nei kitų darbingo amžiaus gyventojų, be to, viršija ES vidurkį. Švedija ėmėsi daugelio naujų svarbių priemonių šiai problemai spręsti. Priemonės, kuriomis siekiama integruoti migrantų kilmės asmenis į darbo rinką, jau padėjo sumažinti nedarbą, tačiau būtina ir toliau dėti pastangas, kad spraga tarp jų ir likusios gyventojų dalies toliau mažėtų. Iki šiol tos priemonės jauniems žmonėms nedavė pastebimos naudos. Tačiau jau imtasi keleto perspektyvių priemonių arba jos planuojamos: tarp jų numatyta remti įdarbinimo susitarimus pagal Švedijos modelį, pagal kurį darbo užmokestį nustato visiškai nepriklausomi socialiniai partneriai. Padėčiai pagerinti taip pat labai tinka dedamos pastangos plėsti gamybinės praktikos ir kitokio profesinio rengimo darbo vietoje galimybes, tačiau, kad būtų pasiekta pageidaujama rezultatų, šios pastangos turės būti ryžtingesnės. Nuolatinę pažangą užtikrintų užimtumo apsaugos teisės aktų persvarstymas ir pasinaudojimas darbo garantijų jaunimui privalumais. Bendro pobūdžio subsidijas vertėtų keisti tikslingesnėmis priemonėmis, nukreiptomis asmenims, kuriems to labiausiai reikia. Pagal Švedijos darbo garantiją jaunuoliams, ieškantiems darbo per valstybinę užimtumo tarnybą ir jo nesurandantiems 90 dienų, siūlomos tikslinės paslaugos, kuriomis jiems sudaromos geresnės galimybės susirasti darbą ir gauti išsilavinimą. Tačiau šiuo metu panašu, kad šia garantija ne taip veiksmingai sprendžiama jaunuolių, kurie nesimoko ir nestudijuoja ir nėra užsiregistravę valstybinėje užimtumo tarnyboje, problema. Vadovaudamasi 2012 m. rekomendacija, Švedija pavedė ištirti, kokį poveikį restoranų ir viešojo maitinimo paslaugoms sumažintas PVM tarifas daro kainoms, jaunimo darbo užmokesčiui ir užimtumui;

preliminarūs šio tyrimo rezultatai turėtų būti paskelbti 2014 m. sausio mėn., o galutinės išvados – 2016 m. Atsižvelgiant į abejones dėl šios priemonės ekonominio efektyvumo, šis tyrimas labai svarbus;

- (14) atsižvelgdama į Europos semestrą, Komisija atliko išsamią Švedijos ekonominės politikos analizę. Įvertinusi konvergencijos programą ir nacionalinę reformų programą, ji pateikė nuodugnią apžvalgą. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socialinei bei ekonominei Švedijos politikai, bet ir tai, kaip laikomasi ES taisyklių ir gairių, nes ES priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą. Jos rekomendacijos atsižvelgiant į Europos semestrą pateiktos toliau išdėstytose 1–4 rekomendacijose;
- (15) Taryba, atsižvelgdama į šį vertinimą, išnagrinėjo konvergencijos programą ir savo nuomonę⁽¹⁾ pateikė visų pirma toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje;
- (16) Taryba, atsižvelgdama į Komisijos nuodugnios apžvalgos ir šio vertinimo rezultatus, išnagrinėjo nacionalinę reformų programą ir konvergencijos programą. Jos rekomendacijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį pateiktos toliau išdėstytose 2 ir 3 rekomendacijose,

REKOMENDUOJA Švedijai 2013–2014 m. imtis šių veiksmų:

1. Įgyvendinti priemones, kurių reikia siekiant vykdyti augimą skatinančią fiskalinę politiką, ir išlaikyti patikimą fiskalinę būklę, kuria užtikrinamas vidutinės trukmės laikotarpio tikslo įgyvendinimas per programos laikotarpį.

2. Toliau mažinti su privačiojo sektoriaus įsiskolinimu susijusią riziką, mažinant įsiskolinimui palankų būsto mokestinį iškraipymą tokiomis priemonėmis, kaip laipsniškas būsto paskolų palūkanų atskaitymas iš mokamų mokesčių ir (arba) turto mokesčių kėlimas. Imtis tolesnių veiksmų apdairiam skolinimui skatinti, taikant priemones, kuriomis skatinamas būsto paskolų išmokėjimas. Toliau mažinti įmonių įsiskolinimui palankų mokestinį iškraipymą.
3. Didinti būsto rinkos veiksmingumą toliau tęsiant nuomos kainų nustatymo sistemos reformą ir stiprinant laisvą sutarčių pasirašymą tarp atskirų nuomininkų ir nuomotojų. Sudaryti sąlygas didesnei konkurencijai statybų sektoriuje ir peržiūrėti planavimo, zonų nustatymo ir leidimų procesus, siekiant statybų įmonių labai padidinti skaidrumą, sutrumpinti projektų įgyvendinimo laikotarpį ir sumažinti kliūtis patekti į rinką.
4. Stiprinti pastangas, kuriomis gerinama žemos kvalifikacijos jaunuolių ir migrantų kilmės asmenų integracija į darbo rinką, taikant geresnes, tiksliau orientuotas priemones, kuriomis didinamos tiek jų galimybės įsidarbinti, tiek šių grupių paklausa darbo rinkoje. Spartinti pastangas supaprastinti perėjimą iš mokymo įstaigos į darbą, įskaitant veiksmus plačiau siūlyti mokymosi darbo vietoje, gamybinės praktikos ir kitokias sutartis, pagal kurias derinamas užimtumas ir mokymasis. Papildyti Jaunimo garantijų iniciatyvą, kad ja tinkamiausiai galėtų naudotis nesimokantys ir nestudijuojantys jaunuoliai. Iširti, ar dabar restoranams ir viešojo maitinimo paslaugoms taikomas sumažintas PVM tarifas veiksmingai padeda skatinti darbo vietų kūrimą, ir, remiantis to tyrimo rezultatais, padaryti išvadas.

Priimta Briuselyje 2013 m. liepos 9 d.

Tarybos vardu
Pirmininkas
R. ŠADŽIUS

⁽¹⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 9 straipsnio 2 dalį.